

Bra forskning ger utveckling

En del av PRIMAs ryggrad är att den egna vården är evidensbaserad och följer de senaste forskningsrönen. Dessutom satsar PRIMA varje år på utdelning av anslag till forskning. Professor Elias Arnér är ordförande i PRIMA Evidensråd som stöder denna verksamhet och som utser de projekt som får anslag. Han har vikt sitt liv åt att finna ny kunskap och att ifrågasätta gammal.

Elias Arnér är läkare, professor i biokemi vid Karolinska Institutet och ordförande i PRIMA Evidensråd.

”
**Det är jätte-
viktigt och
roligt att
PRIMA som
vårdföretag
engagerar sig
i forskning.**

Utan forskning stannar utvecklingen. PRIMA har ett väl etablerat arbetssätt som utgår ifrån patienten, och för att kunna ge den allra bästa vården ska den vara evidensbaserad. Det innebär att vi med hjälp av den senaste forskningens rön alltid utvärderar och utvecklar de behandlingsmetoder som gäller.

– Det är jätte viktigt och roligt att PRIMA som vårdföretag engagerar sig i forskning. Det reflekterar en medvetenhet om hur nödvändig forskningen är och en insikt om att kunskap förändras. Det förhållningssättet hjälper PRIMA att alltid tänka evidensbaserat och ge bästa möjliga vård.

Långt ifrån alla vårdföretag engagerar sig i forskning. För PRIMA har det dock varit en nödvändig pusselbit från början, ett sätt att låta vetenskapen genomsyra företaget, få fram nya effektiva metoder för diagnostik, utredning, behandling och uppföljning. Därför syftar all forskning som får anslag

av PRIMA till att förbättra vården och göra skillnad för patienterna.

– Det är intressant att forskning inte värderas i de konkreta upphandlingarna när någon verksamhet ska få en ny vårdgivare. Man gör heller aldrig någon utvärdering bakåt i tiden när något kontrakt gått ut, säger Elias. Hur var vården? Var den verkligen evidensbaserad? Jag förstår inte varför man inte tydligare säkerställer kvaliteten och forskningsförankringen i den erbjudna vården under en upphandling.

CELLER GER OSS SVAR

Elias började tidigt intressera sig för att finna ny kunskap, han gick läkarprogrammet med forskarinriktning och disputerade innan han tagit sin examen. Sedan växlade han läkarstudier med forskning, innan han bestämde sig för att ägna sig åt forskning på heltid. Idag är han chef för avdelningen för biokemi vid institutionen för medicinsk biokemi och

biofysik på Karolinska Institutet och bedriver forskning inom grundläggande biokemisk vetenskap. Det är grundämnet selen som har fångat hans intresse, det som upptäcktes av Jöns Jacob Berzelius för 200 år sedan. Vi människor mår bra av en lagom dos selen, för lite ger bristsjukdomar, för mycket är giftigt. Och kanske är Elias och hans forskargrupp lite närmare att lösa en del av cancergåtan genom deras forskning om selen.

– Cancerceller har en störd ämnesom-sättning, de har en ökad så kallad oxidativ stress, och för att överleva behöver de seleninnehållande proteiner mer än andra celler, berättar Elias. Vi har analyserat närmare 400 000 olika molekyler som möjliga hämmare av ett viktigt selenprotein, för att kunna se om de molekylerna kan få cancerdödande effekter utan att döda friska celler. Tre av molekylerna visar lovande resultat och studeras nu vidare för användning vid möjlig behandling mot olika typer av cancer.

Men från upptäckt av något nytt är vägen lång till medicin och till behandling av människor som är sjuka. Det krävs en stor portion tålamod att vara forskare.

– Ja, men det är roligt och spännande även under tiden, det får man inte glömma bort. Även de långa perioderna när de stora genombrotten inte kommer, att försöka förklara resultat, att arbeta tillsammans i en grupp av forskare med många nationaliteter, att hela tiden öka den kunskap vi har inom forskningsfältet ...

Elias uppskattar även de internationella samarbeten som ständigt förekommer och tycker om att undervisa och träffa studenter. Han poängterar dock hur viktigt det är att brinna för forskningen i sig för att kunna bli duktig på det. Konkurrensen är hård om att få finansiering och det är svårt att ha en hållbar karriär. Det är nödvändigt att skriva vetenskapliga artiklar med hög kvalitet och att publicera med jämna mellanrum.

Du bör heller inte vara alltför ängslig som forskare, en portion mod är gott. Att våga se om resultat inte är som förväntat och kunna inse att den ursprungliga teorin var fel, ingår i arbetet.

– Kom ihåg att du aldrig är färdig för idag. Som forskare kan vi alltid göra mer, och det måste vi lära oss att leva med, betonar Elias. Samt att lita på vad vi ser och försöka förklara det.

Vägen är ibland motig men alltid lika viktigt för att nå målet.

– Vi skulle kunna jämföra forskningen med elitidrotten. Alla tycker att det är roligt, många har talang och vi får enkelt en bra bas av aktiva. Men man måste satsa fullt ut och vara duktigare än många andra för att kunna bli forskare på heltid.

PRIMAS ANSLAG TILL FORSKNING

När PRIMA Evidensråd samlas för att avgöra vilka som ska få PRIMAs anslag till sin forskning har styrelsen först satt en budget för detta, som år 2017 var på totalt 1 miljon kronor.

– Vi gör vårt arbete så gediget vi kan, säger Elias. Var och en av oss i Evidensrådet läser ansökningarna oberoende av varandra och sätter därefter poäng utifrån de kriterier vi tittar på, vilka är vetenskaplig kvalitet, realistisk budget och bedömd nytta.

Därefter sammanställs poängen och rådet får ett utgångsläge för det beslutande sammanträdet. Efter att ha diskuterat de olika ansökningarna avgörs en budget för var och en, som kan bli allt från 0 kronor till 1 miljon.

– Sverige är ett duktigt forskningsland, och forskning är verkligen nödvändigt. Tänk, om vi inte hade sökt ny kunskap sedan medeltiden, så hade vi levt på samma nivå idag som på 1300-talet.

”
**År 2017 fick
följande sökande
PRIMAs anslag
till forskning.**

Torkel Carlsson
Early Medical
Adversity in Twins
and Environmental
Etiologies of Autism
325 000 kronor

**Pauliina Ikonen
Victorsson**
PET studies of the
thalamic dopamine
system in schizoph-
renia: relationship to
immune activation,
genetic factors and
cognition
325 000 kronor

Karin Collste
Immunsystemets roll
i hjärnan vid schi-
zofreni: PETstudier
med radioliganden
[11C]PBR28
200 000 kronor

Maud Palmgren
Problematisering
skolfrånvaro ("hem-
masittande") vid
neuropsykiatriska
funktionsnedsätt-
ningar: en enkätstu-
die och systematisk
kunskapsöversikt
150 000 kronor

”
**Man måste
satsa fullt
ut och vara
duktigare än
många andra
för att kunna
bli forskare
på heltid.**